

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ล้วนมีผลกระทบต่อทุกประเทศและทุกคนในโลก ดังนั้นทุกๆ ประเทศจึงจำเป็นต้องเตรียมรับมือ พร้อมทั้งพัฒนาประชาชนของตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาเพื่อรับมือให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ซึ่งแนวทางสำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพคือ การศึกษา (พรรณทิภา คำพรหม, 2551, หน้า 1)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้ พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถตนเองที่จะดำรงชีพ คิดสร้างสรรค์แก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งต่างๆ รอบตัว (ศักดิ์ชัย เกียรติดิโนจันทร์, 2547, หน้า 31) การศึกษาในทุกๆ ระดับไม่ว่าจะเป็น อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ล้วนแล้วแต่มีบทบาทต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ แต่หากพิจารณาระดับการศึกษาที่มีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจนที่สุดแล้วคงเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการบ่มเพาะ และผลิตคนให้เป็นทรัพยากรเพื่อออกไปรับผิดชอบภารกิจต่างๆ ของสังคม (พรรณทิภา คำพรหม, 2551, หน้า 2)

สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทอันสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยซึ่งถือเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงให้มีศักยภาพสูงสุดเพื่อพัฒนาประเทศนักศึกษาที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ต้องผ่านการสอบคัดเลือกหรือมีพื้นฐานความรู้ ตลอดจนคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ซึ่งการศึกษาในระดับ

มหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผู้ที่เข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อจากช่วงวัยรุ่นตอนต้นมาสู่วัยรุ่นตอนปลายอายุประมาณ 18-19 ปี นักศึกษาจะต้องพบและเปลี่ยนเพื่อนใหม่ เปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนความรู้สึก เปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีการสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ที่เข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องมีการปรับตัวต่อสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมหลายประการ กล่าวคือ จากระบบการเรียนที่มีอาจารย์ประจำชั้นดูแลอย่างใกล้ชิดมาสู่โลกที่ค่อนข้างอิสระ มีการตัดสินใจด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ต้องเลือกโปรแกรมการเรียนเอง เลือกวิชาเรียนด้วยตนเอง พบกลุ่มเพื่อนใหม่ที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน ต้องพักอยู่ในห้องกับบุคคลอื่นซึ่งแตกต่างไปจากการพักอยู่กับคนในครอบครัว สิ่งต่างๆ เหล่านี้นักศึกษาต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปรับตัวโอกาสที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะพบกับความยุ่งยากในการปรับตัวจึงสูงมากถ้านักศึกษาคนใดปรับตัวไม่ได้ทำให้มีผลต่อการเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในที่สุดต้องพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลของ ผ่องศรี ถนอมเสียง (2542 อ้างถึงใน สายชล สิงห์สุวรรณ, 2543, หน้า 1) ที่พบว่า มีนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษาโดยเฉพาะ พ.ศ. 2539 มีจำนวน 322 คน พ.ศ. 2540 จำนวน 202 คน และในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-2 ถึงกว่า 85% จะเห็นได้ว่าการที่นักศึกษาผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ ก็ไม่ได้หมายความว่านักศึกษาจะมีความสามารถในการประสบความสำเร็จในการศึกษาและสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตร ซึ่งนับเป็นความสูญเปล่าทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่รัฐบาลต้องลงทุนค่าใช้จ่ายอย่างมากในการผลิตบัณฑิตแต่ละคนของแต่ละสาขา (สายชล สิงห์สุวรรณ, 2543, หน้า 1)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ก็ได้ให้ความสนใจและตระหนักในปัญหาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังเป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่มี การวิจัยถึงกระบวนการที่พัฒนาวิธีการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนอย่างจริงจัง จึงยังพบว่ามึนิสิต นักศึกษายังมีปัญหาทางการเรียนอยู่ และสภาพ เช่นนี้เกิดขึ้นเช่นเดียวกับในสถาบันอื่นๆ เช่น มึนิสิต ชั้นปีที่ 1 พ้นสภาพจากการเป็นนิสิต ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 280 คน ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 320 คน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร, ออนไลน์, 2558) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า การพัฒนาโปรแกรมที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นให้แก่ผลิตได้ เพราะทักษะการเรียนรู้ เป็นลักษณะความสามารถทางพฤติกรรมทางการเรียนซึ่งสามารถฝึกฝนและปรับปรุงไปในทางที่ดีได้ และเมื่อได้รับการฝึกฝนหรือปฏิบัติเป็นประจำผู้เรียนก็จะมีนิสัยทางการเรียนที่ดี ช่วยให้สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการเรียน ทักษะการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเครื่องมือที่จะส่งเสริมการเรียนอย่างประสบผลสำเร็จนับตั้งแต่การศึกษาขั้นต้นไปจนถึงการศึกษาในระดับสูงในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ผู้เรียนได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านทักษะการเรียนรู้และยุทธวิธีในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงผู้เรียนที่ไม่มีอิสระในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ยึดถือเทคโนโลยีเป็นฐานมากยิ่งขึ้น (Yorkey, 1982, p. 5 ; Mangrum II and others, 1998, p. 9) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ออกมาอย่างหลากหลาย แนวคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในประเทศไทย ผู้วิจัยขอเสนอผลงานที่น่าสนใจดังนี้ 1) ผลงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ระยะเวลาที่ 1-2 ซึ่งอยู่ในโครงการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต โดยอุทุมพร จามรมาน และคณะ 2) การจัดประชุมปฏิบัติการทักษะการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาให้กับนักศึกษาใหม่ โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีร่วมกับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เพื่อให้ นักศึกษาใหม่ได้ฝึกฝนทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยและจัดทำเอกสารในรูปชุดฝึกอบรม “ทักษะการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา” (ฉันทนา กล่อมจิต, 2541)

ผู้วิจัยจึงนำแนวทางในการพัฒนาทักษะการศึกษาดังกล่าวมาผสมผสานแนวความคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกัน นำมาประยุกต์ในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ในรูปแบบของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ผู้วิจัยกำหนดทักษะที่จะพัฒนาโดยคำนึงถึงความเหมาะสมภายใต้เงื่อนไขการฝึกปฏิบัติ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้จากนักวิจัยและนักการศึกษา ดังนี้ 1) อุทุมพร จามรมาน (2538) 2) กรมวิชาการ (2540) 3) สายชล สิงห์สุวรรณ (2543) 4) สุทัศน์ มณีวัลย์และคณะ (2544) 5) พิชริน วรรณชัย (2547) 6) พรรณทิภา คำพรหม (2551) 7) นิตยา หัตถสินโยธิน (2551) 8) สกกล บุญยสิน (2555) 9) Devine (n.d.) 10) App (1978) 11) Wallace (1980) 12) Boyatzis and Kolb

(1995) 13) Victoria University of Technology (1995) 14) Niemi and others (2003) และ 15) DIANNA L. VAN.BLERKOM นอกจากนี้ได้สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ จากการสอบถามอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด สกลนคร และสังเคราะห์จากแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนิสิตระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงแบ่งทักษะการเรียนรู้ออกเป็น 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ 2) ทักษะการอ่านและการจดบันทึก 3) ทักษะการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นโปรแกรมที่บุคคลหนึ่ง นำไปสู่กระบวนการวางแผนหรือกิจกรรมที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามเป้าหมาย ภายใต้บริบทของสถาบัน แนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาของ Papert (1991 อ้างถึงใน จรัสศรี จินดารัตนวงศ์, 2553, หน้า 8) เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติให้ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยหลักการ 4 ประการ ได้แก่

1) การเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by Doing) เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองฝึกปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) การเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ (Project-Based Learning) เป็นการเปิดโอกาสให้ริเริ่มสร้างโครงการตามที่สนใจทำให้เกิดการเรียนรู้ ในสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้ง 3) การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered Learning) เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญและทำให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และ 4) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่มีที่ ลสิ้นสุด ส่วนแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นแนวคิดที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของตัวผู้เรียน ตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถวางแผนการ เรียน การแสวงหาความรู้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งประเมิน ตนเองว่ามีปัญหาอุปสรรคในการเรียนอย่างไร เป็นการพัฒนาคุณลักษณะรู้ทันรู้นำโลก และเรียนรู้ชำนาญเชี่ยวชาญปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทิศนา แคมมณี (2553, หน้า 125) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของปัจเจกบุคคลที่ต้องมีความ สนใจใฝ่รู้ในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้และมีความรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เกิดผล ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ Brockett and Hiemstra (1991) ได้เสนอหลักสำคัญของแนวคิด การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 10 ประการที่น่าสนใจคือ 1) ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ 2) ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง 3) เชื้อในศักยภาพความสามารถบุคคล

4) เกิดผลด้านบวกที่พัฒนาทักษะและพฤติกรรมผู้เรียนได้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ 6) บทบาทผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 7) ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจแก้ปัญหา 8) เกิดได้กับทุกคนทุกเชื้อชาติ 9) เปิดโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 10) ไม่สามารถแก้ได้ทุกปัญหา เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านสังคมวัฒนธรรมแนวคิดนี้จึงมีจุดเด่นที่การพัฒนาคุณลักษณะของปัจเจกบุคคลผ่านกิจกรรมหลายรูปแบบและการเข้าใจความแตกต่างในบริบทวัฒนธรรมองค์กรด้วยการคำนึงถึงผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรม และสภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งบทบาทผู้เรียนที่ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง บทบาทผู้สอนที่ต้องเชื่อในศักยภาพของผู้เรียนด้วยการให้อิสระผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กล่าวได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของ Brockett and Hiemstra มีความเหมาะสมในการนำมาปรับใช้ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้นำไปสู่กระบวนการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนิสิตในระดับอุดมศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาผู้เรียนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกสถาบันต้องให้ความสำคัญตระหนักในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ช่วยให้นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาตามหลักการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 หลักการจัดการศึกษา กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้เป็นกำลังคน และให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยดังนี้

1. โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง อย่างไร

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของนิสิตที่เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

2.2 ทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน ของนิสิตที่เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ทักษะการสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.3 ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน ของนิสิตที่เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน ของนิสิตที่เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ทักษะ การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และทักษะการแลกเปลี่ยน เรียนรู้

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ของนิสิตหลังการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
2. ทักษะการเรียนรู้ของนิสิตหลังการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
3. ความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรมของนิสิตที่เข้าร่วมการพัฒนาอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ได้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ให้กับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ต่อไป ในขณะที่เดียวกันยังสามารถเสริมสร้างความพึงพอใจที่ดีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำไปโปรแกรมเสริมสร้างทักษะ

การเรียนรู้ที่ได้นี้ ไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบท สภาพปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เหมือนหรือคล้ายๆ กัน

2. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องกับนิสิต ในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ในระดับชั้นปีอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2558 ประกอบไปด้วย 4 คณะ ได้แก่ คณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ และคณะ สาธารณสุขศาสตร์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,051 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2558 คณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกลและการผลิต จำนวน 57 คน ได้มาจากวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) พิจารณาจากคนที่ สัมผัสใจเข้าร่วมโปรแกรม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมด้วยโปรแกรมเสริมสร้างทักษะ การเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้

2.2.2 ทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะการสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และ ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรม เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ทักษะการเรียนรู้ ซึ่งมี 3 ทักษะย่อย ได้แก่ 1) ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ 2) ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และ 3) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบจากงานวิจัย การสอบถาม อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร และ สังเคราะห์จากแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

4. ระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ใช้เวลาจำนวน 6 สัปดาห์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อ สร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์แนวคิดในแต่ละประเด็น เพื่อนำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism)

การเรียนรู้ที่นิสิตสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้ที่สร้างขึ้นจากความรู้ในตนเอง ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก มีการผสมผสานระหว่างความรู้เดิมกับ ความรู้ใหม่ มีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ลงมือด้วยตนเอง (Learning by doing) โดยผ่านการสร้างชิ้นงานด้วย สื่อ วัสดุหรือเทคโนโลยีได้นำเสนอความรู้ของตนเอง ส่งผลให้เกิดความรู้ที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ฝังแน่น และเกิดการสร้างสรรค์องค์ความรู้ ใหม่ๆ ต่อไป หลักการของแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ประกอบด้วย การเชื่อมโยงความรู้เดิม หรือสิ่งที่จะเรียน การให้โอกาสนิสิตเป็นผู้ริเริ่มลงมือทำด้วยตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองสนใจ ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม เปิดโอกาส ให้นิสิตแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง อย่างต่อเนื่อง

2. แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning)

กระบวนการ ซึ่งนิสิตคิดริเริ่ม วิเคราะห์ และตัดสินใจว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใด หลังจากนั้น จะกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งระบุถึงวิธีการค้นคว้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จนกระทั่งสุดท้าย นิสิตสามารถตรวจสอบทบทวนถึงผลสัมฤทธิ์ และความสำเร็จในการ เรียนของตนเองได้ ซึ่งครูจะมีบทบาทเป็นผู้คอยสนับสนุนการเรียนให้บริการด้านแหล่ง ความรู้แก่นิสิต นิสิตจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือก และวางแผนสิ่งที่ตนเรียน เข้าไปมีส่วนร่วม ในการเลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ เริ่มต้นการเรียน และประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเองได้

3. แนวคิดโปรแกรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นแนวทางของ

กระบวนการวางแผน การจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างโปรแกรมและ เอกสารประกอบโปรแกรม 3) การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองโปรแกรม 4) การ ทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เข้ารับการ พัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และ ทักษะการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. ทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย

4.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ เป็นความสามารถในการตระหนัก รู้แหล่งข้อมูลและสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการ การประเมิน แหล่งข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับ และการใช้แหล่งข้อมูลและสารสนเทศได้อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิตได้

4.2 ทักษะการอ่านและการจดบันทึก เป็นความสามารถในการอ่าน ที่ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องได้ และนำมาเขียนบันทึกความรู้จากการอ่าน เพื่อนำไปพัฒนาตนเองได้

4.3 ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นของกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ หรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าว นำมาเป็นกรอบแนวคิด ของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิตยสารพิเศษ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิตยสารพิเศษไว้ดังนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism) หมายถึง การเรียนรู้ที่นิสิตสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้ที่สร้างขึ้นจากความรู้อยู่ในตนเอง ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก มีการผสมผสานระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ มีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ลงมือด้วยตนเอง (Learning by doing) โดยผ่านการสร้างชิ้นงานด้วย สื่อ วัสดุหรือเทคโนโลยีได้นำเสนอความรู้ของตนเอง ส่งผลให้เกิดความรู้ที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ฝังแน่น และเกิดการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ต่อไป หลักการของแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ประกอบด้วย การเชื่อมโยงความรู้เดิม หรือสิ่งที่เคยเรียน การให้โอกาสนิสิตเป็นผู้ริเริ่มลงมือทำด้วยตนเอง เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองสนใจ ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม เปิดโอกาสให้นิสิตแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) หมายถึง กระบวนการ ซึ่งนิสิตคิดริเริ่ม วิเคราะห์ และตัดสินใจว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใด หลังจากนั้น จะกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งระบุถึงวิธีการค้นคว้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จนกระทั่งสุดท้ายนิสิตสามารถตรวจสอบทบทวนถึงผลสัมฤทธิ์ และความสำเร็จในการเรียนของตนเองได้ ซึ่งครูจะมีบทบาทเป็นผู้คอยสนับสนุนการเรียนให้บริการด้านแหล่งความรู้แก่นิสิต นิสิตจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือก และวางแผนสิ่งที่ตนเรียน เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ เริ่มต้นการเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3. โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียน หมายถึง แบบแผน มวลประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ สำหรับใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียน ของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ที่สร้างขึ้น ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหา 5) กระบวนการ และ 6) การวัดและประเมินผล โดยกระบวนการของโปรแกรม แบ่งเป็น 6 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นคุณค่า หมายถึง ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ ที่มีความจำเป็นต่อการเรียน นิสิตสามารถ

บอก และอธิบาย ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และ ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระยะที่ 2 นำมาฝึกปฏิบัติให้เห็นผล หมายถึง ให้นิสิตนำความรู้ที่ได้จาก ระยะที่ 1 ไปปฏิบัติตามใบกิจกรรมที่มอบหมายเพื่อให้มีความสามารถตามทักษะการสืบค้น ข้อมูลสารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และให้นิสิตนำทักษะความรู้ที่ได้จัด กิจกรรมมาใช้ในทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรับทัศนคติให้สอดคล้องกับกิจกรรม

ระยะที่ 3 พัฒนาการให้บรรลุสู่เป้าหมาย หมายถึง ให้นิสิตนำความรู้ที่ได้ จากทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และนำไปศึกษา ตามความสนใจของสมาชิกกลุ่ม

ระยะที่ 4 ขยายการเรียนรู้สู่ผลงานที่สร้างสรรค์ หมายถึง นิสิตนำ ความรู้ไปสร้างผลงานตามความสนใจของสมาชิกกลุ่ม

ระยะที่ 5 แบ่งปันและเรียนรู้กับผู้อื่น หมายถึง ให้นิสิตมีการแสดงออก ทางความคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันช่วยกันคิดวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหา นิสิตนำเสนอผลงานที่ได้ศึกษาร่วมกันของกลุ่มโดยจัดเป็นนิทรรศการแล้วนำมา อภิปรายผลงานกลุ่มร่วมกัน และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ

ระยะที่ 6 หยัดยืนมุ่งมั่นสู่ฝันที่เป็นจริง หมายถึง นิสิตประเมินตนเอง เพื่อนำสู่การจัดทำโปรแกรมพัฒนาตนเอง

4. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างโปรแกรม และเอกสารประกอบ 3) การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการใช้โปรแกรม และ 4) การทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้จากการ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการกำกับนำตนเองในการเรียนรู้ เน้นการลงมือปฏิบัติ โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้นิสิตมีทักษะการเรียนรู้ด้านการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ การอ่านและการจดบันทึก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นรูปธรรม

5. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำและเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ 2) ทักษะการอ่านและการจดบันทึก และ 3) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้ แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

6. ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของนิสิตที่เอื้อต่อการเรียนอันประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้

6.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรู้เข้าใจในวิธีการแสวงหา และรวบรวมความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยมีองค์ประกอบ 4 ประการได้แก่

6.1.1 ความสามารถในการตระหนักรู้แหล่งข้อมูลและสารสนเทศ เป็นความเข้าใจในโครงสร้างพื้นฐานของสารสนเทศ ความจำเป็นที่ต้องการและเข้าใจการจัดการสารสนเทศ

6.1.2 ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ กำหนดขอบเขตที่ต้องใช้กลยุทธ์ในการสืบค้น สามารถกำหนดแหล่งที่ต้องการและเข้าถึงสารสนเทศได้

6.1.3 ความสามารถในการประเมินสารสนเทศที่ได้รับเป็นการรวบรวมสารสนเทศประเมินและตีความสารสนเทศที่ได้รับ

6.1.4 ความสามารถในการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารสารสนเทศ ประเมินผลจากสารสนเทศ และเข้าใจผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารสนเทศ

6.2 ทักษะการอ่านและการจดบันทึก แยกออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

6.2.1 ทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถรับรู้ความหมายของสิ่งที่อ่านได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน จับใจความสำคัญ และบอกรายละเอียดของเรื่องได้สามารถใช้ความรู้ทางด้านภาษาตั้งแต่ระดับคำโครงสร้างและระดับความหมาย

6.2.2 ทักษะการจดบันทึก หมายถึง การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ต้องเขียนบันทึกความรู้จากการอ่านและการฟัง เพื่อนำไปพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการเขียน ใช้ภาษาได้ถูกต้อง

6.3 ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจหรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ

ซึ่งทักษะการเรียนเหล่านี้สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดทักษะการเรียนที่สร้างขึ้น

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ และพอใจของนิสิตที่มีต่อการเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียน ที่พัฒนาขึ้นซึ่งวัดโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี